

Sygn. akt III AUa 1491/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	sekr.sądowy Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2013 r. w Gdańsku

sprawy Powiatu (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 czerwca 2012 r., sygn. akt VII U 33/11

- zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 3 marca 2009 roku w ten sposób, iż zobowiązuje Powiat w K. do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia przedemerytalnego G. K. za okres od 1 marca 2006 do 31 grudnia 2008 roku w kwocie 31.296,92 (trzydzieści jeden tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt sześć 92/100) złotych oddalając odwołanie w pozostałym zakresie;
- oddala apelację w pozostałym zakresie.

Sygn. akt III AUa 1491/12

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 3 marca 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zobowiązał Starostwo Powiatowe do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń za okres od 1 marca 2006 r. do 31 grudnia 2008 r. w kwocie 31.296,92 zł i odsetek za okres od 2 marca 2006 r. do 3 marca 2009 r. tj. do dnia wydania decyzji o nadpłacie w kwocie 10.928,63 zł, łącznie 42.225,55 zł. Organ rentowy stwierdził również, że G. K. wypłacono bezpodstawnie świadczenie przedemerytalne w okresie od 1 sierpnia 2004 r. do 31 grudnia 2008 r. w łącznej kwocie 47.456,42 zł, ale wypłacone świadczenia za okres od 01 sierpnia 2004 r. do 28 lutego 2006 r. w kwocie 16.159,50 zł nie podlegały dochodzeniu.

Odwołanie od przedmiotowej decyzji złożył Powiat (...) wnosząc o jej uchylenie i umorzenie postępowania.

W uzasadnieniu odwołujący się wskazał, że podstawą roszczeń organu rentowego jest błędne wystawienie świadectwa pracy dla G. K., które nie uwzględniało urlopu bezpłatnego za okres 1 lipca 1987 r. do 30 czerwca 1989 r. przez zlikwidowany Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K.. Wyliczenie to miało miejsce w 2001 r. i było podstawą niewłaściwego naliczenia świadczenia przedemerytalnego przez organ rentowy. Nie sposób zgodzić się też z przyjętą przez organ rentowy zasadą, że odpowiedzialność Powiatu jest nieograniczona w czasie, albowiem zgodnie z tą zasadą odwołujący będzie ponosił odpowiedzialność nieograniczoną w czasie za wszelkie błędy i pomyłki pracodawców - płatników składek. Odpowiedzialność ta winna być ograniczona do momentu likwidacji płatnika składek.

Zdaniem odwołującego się w przepisie art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bez wątplenia chodzi o autora nieprawdziwych danych, a nie o następców prawnych podmiotu, który te dane przekazał i to niezależnie od podstawy prawnej tego następstwa.

W przypadku gdy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych odpowiedzialność mają ponosić następcy prawni ustawodawca wyraźnie te kwestie reguluje się w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Mianowicie, poprzez art. 31 mają tu zastosowanie przepisy ordynacji podatkowej dotyczące odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, tj. art. 112 ordynacji podatkowej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

W piśmie procesowym z dnia 3 czerwca 2009 r. odwołujący się podtrzymał stanowisko w sprawie i wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 czerwca 2012 r., sygn. akt VII U 33/11 zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że Powiat (...) będący następcą prawnym zlikwidowanego płatnika składek Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w likwidacji w K. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconych G. K. świadczeń za okres od 1 marca 2006 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. w kwocie 31.296,92 zł i odsetek za okres od 2 marca 2006 r. do dnia 3 marca 2009 r., tj. do dnia wydania decyzji o nadpłacie oraz zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego się kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji:

G. K., urodzona (...), w okresie od 16 czerwca 1973 r. do 30 czerwca 1989 r. i od 1 stycznia 1990 r. do 31 stycznia 1993 r. zatrudniona była na podstawie umowy pracę w Zespole (...)w K.. Z dniem 1 lutego 1993 r. po reorganizacji zakładów przeszła do pracy w Szpitalu (...)w P., gdzie była zatrudniona do 22 grudnia 2003 r. W okresie 13 lipca 1977 r. do 10 września 1979 r. G. K. przebywała na urlopie wychowawczym, przy czym jej syn B. ukończył wiek 4 lat w dniu (...)r. Kolejno od 1 lipca 1987 r. do 30 czerwca 1989 r. przebywała na urlopie bezpłatnym.

W dniu 14 sierpnia 2003 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. sporządziła trzy druki Rp - 7 dotyczące G. K.. Dwa druki dotyczyły okresu jej zatrudnienia od 15 czerwca 1973 r. do 30 czerwca 1989 r. i zawierały zapisy o urlopie wychowawczym oraz bezpłatnym, trzeci dotyczył okresu od 1 stycznia 1990 r.

do 31 stycznia 1993 r. Przedmiotowe dokumenty zostały wysłane do G. K. pocztą w dniu 19 sierpnia 2003 r.

W dniu 28 sierpnia 2003 r. G. K., za pośrednictwem zakładu pracy Szpitala (...) w P. złożyła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Do wniosku dołączone zostało świadectwo pracy wystawione przez SP ZOZ w likwidacji w K. z dnia 26 stycznia 2001 r. za okres od 16 czerwca 1973 r. do 30 czerwca 1998 r. w którym nie zostało wskazane, że przebywała ona na urlopie bezpłatnym i wychowawczym. Złożone zostało także zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 14 sierpnia 2003 r. na druku Rp-7 za okres zatrudnienia od 1 stycznia 1990 r. do 31 stycznia 1993 r. wystawione przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K.. Decyzją z dnia 29 września 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał G. K. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, którą pobierała do grudnia 2003 r.

G. K. w dniu 30 grudnia 2003 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. Pozwany przyjął za okresy udowodnione do uprawnień: od 6 czerwca 1973 r. do 30 czerwca 1989 r., od 1 stycznia 1990 r. do 22 grudnia 2003 r., od 1 czerwca 1993 r. do 14 czerwca 1993 r., od 22 listopada 1993 r. do 29 listopada 1993 r., od 6 stycznia 2003 r. do 2 października 2003 r. w sumie 30 lat, o miesiący i 8 dni. W dniu 6 stycznia 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wydał G. K. decyzję o wysokości emerytury dla potrzeb świadczenia przedemerytalnego, zaś decyzją z dnia 13 stycznia 2004 r. Powiatowy Urząd Pracy w K. orzekł o przyznaniu jej prawa do świadczenia przedemerytalnego od dnia 24 grudnia 2003 r.

W dniu 30 września 2008 r. G. K. złożyła wniosek o emeryturę, do którego dołączyła zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 8 października 2008 r. na druku Rp-7 stwierdzające, że w okresach od 13 lipca 1977 r. do 10 września 1979 r. przebywała na urlopie wychowawczym, natomiast od dnia 1 lipca 1987 r. do 30 czerwca 1989 r. na urlopie bezpłatnym.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 17 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy -VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. oddalił odwołanie G. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 16 grudnia 2008 r., w której odmówił jej prawa do ustalenia wysokości emerytury dla celów świadczenia przedemerytalnego.

Uchwałą nr (...) Rada Powiatu w K. z dnia 29 listopada 2000 r. postanowiła zlikwidować Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. (§ 1), termin zakończenia likwidacji ustalono na dzień 28 lutego 2001 r. (§ 7), ustalono, iż zobowiązania i należności zakładu po jego likwidacji stają się zobowiązaniami i należnościami Powiatu (§ 4).

W dniu 3 marca 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wydał zaskarżoną decyzję.

Stan faktyczny sprawy, w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach ubezpieczeniowych dotyczących zaskarżonej decyzji, jak też aktach G. K.. Żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości i rzetelności, zatem brak było podstaw by odmówić im wiarygodności. W ocenie Sądu zeznania świadka G. K. nie miały dla rozstrzygnięcia sprawy zasadniczego znaczenia, wobec braku podstaw prawnych do obciążenia skarżącego odpowiedzialnością.

Na wstępie Sąd Okręgowy wskazał, że rację ma skarżący, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do wskazania jako adresata zaskarżonej decyzji Starostwa Powiatowego w K.. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r., nr 142, poz. 1592) to powiat ma osobowość prawną. „Prawna podmiotowość powiatu oznacza, że powiat rozumiany jako lokalna wspólnota samorządowa oznaczonego prawnie terytorium ma własne, jemu tylko przypisane prawa i

obowiązki w sferze prawa prywatnego i prawa publicznego. Mówiąc inaczej: przez posiadanie jemu tylko przyznanych praw

i obowiązków powiat jest podmiotem prawa odrębnym od innych podmiotów prawa” - (tak A. Błaś, Prawna podmiotowość powiatu (w:) Powiat..., s. 28-37). Z treści art. 33b pkt 1 cytowanej ustawy wynika zaś, że starostwo powiatowe wchodzi w skład powiatowej administracji zespolonej, jest zatem jednostką wykonującą zadania powiatu. W tych okolicznościach Starostwo Powiatowe w K. nie mając osobowości prawnej nie ma też zdolności sądowej (art. 64 k.p.c.) ani procesowej (art.

65 k.p.c.), także w postępowaniu odrębnym sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, co oznacza, że nie mogłoby występować w niniejszej sprawie w charakterze strony. Skoro zaś materia decyzji ma podstawy w zaniechaniu placówki, której następcą prawnym jest Powiat (...), zatem uznać należało, iż skarżący miał podstawy do odwołania się od zaskarżonej decyzji.

Generalnie rzecz ujmując, przedmiot niniejszej sprawy ma związek z odpowiedzialnością Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K., który jako pracodawca wystawił G. K. świadectwo pracy z dnia 21 stycznia 2001 r. niezawierające informacji o urloпах bezpłatnym i wychowawczym w efekcie, czego bezpodstawnie wypłacono jej świadczenie przedemerytalne. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. był placówką samorządową Powiatu (...) i zgodnie z uchwałą Rady Powiatu w K. z dnia

29 listopada 2000 r. został zlikwidowany z dniem 28 lutego 2001 r. Zgodnie z zapisem § 4 omawianej uchwały zobowiązania i należności tego Zakładu po jego likwidacji stały się zobowiązaniami i należnościami Powiatu (...), co znajdowało podstawę w treści art. 60 (obowiązującej w dacie uchwały) ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tj. Dz. U. z 2007 r., nr 14, poz. 89 ze zm.). Wyłącznie dla porządku wskazać należy, iż błędnie wywodzi skarżący, iż nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania zlikwidowanej placówki skoro powstały po jej likwidacji, bowiem wynikają one z wadliwego działania tej placówki jeszcze w czasie jej funkcjonowania.

Przechodząc do rozważań o charakterze merytorycznym wskazać należy, iż zgodnie

z przepisem art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 535, poz. 1227 ze zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W myśl przepisu art. 138 ust. 2 ustawy, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

W myśl przepisu art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.), osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami,

w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Przepis art. 84 ust. 6 stanowi, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ

na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Jak wynika z ustaleń faktycznych, w dniu 28 sierpnia 2003 r. G. K.

za pośrednictwem zakładu pracy Szpitala (...) w P. złożyła wniosek o rentę

z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Do wniosku dołączone zostało świadectwo pracy wystawione przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. z dnia 26 stycznia 2001 r. za okres od 16 czerwca 1973 r. do 30 czerwca 1998 r.,

w którym nie zostało wskazane, że przebywała ona na urlopie bezpłatnym i wychowawczym. Złożone zostało także zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 14 sierpnia 2003 r. na druku Rp-7 za okres zatrudnienia od 1 stycznia 1990 r. do 31 stycznia 1993 r. Kolejno w dniu 30 grudnia 2003 r. G. K. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. Do wniosku dołączyła świadectwo pracy ze Szpitala (...) w P., zaś we wniosku wskazała, że świadectwo pracy z Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K. znajduje się przy sprawie (...). Na podstawie tych dokumentów pozwany wydał decyzję z dnia 6 stycznia 2004 r. decyzję o wysokości emerytury G. K. dla potrzeb świadczenia przedemerytalnego, zaś decyzją z dnia 13 stycznia 2004 r. Powiatowy Urząd Pracy w K. orzekł o przyznaniu jej prawa do świadczenia przedemerytalnego od dnia 24 grudnia 2003 r.

Pracodawca, który wydał G. K. świadectwo pracy czyli Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. zgodnie z uchwałą Powiatu (...) z dnia 29 listopada 2000 r. został zlikwidowany, zaś data tej likwidacji została oznaczona na dzień 28 lutego 2001 r. Kwestionowane przez pozwanego świadectwo pracy wystawione zostało w dniu 26 stycznia 2001 r., a zatem przed datą likwidacji.

Z brzmienia przepisu art. 84 ust. 6 cytowanej wyżej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, iż administracyjne postępowanie w sprawie o zwrot nienależnego świadczenia toczyć się może jedynie przeciwko płatnikowi składek, który podał nieprawdziwe dane lub przeciwko innej osobie, która podała nieprawdziwe dane mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 stycznia 2007 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie sygn. III AUa 2579/05 jednoznacznie stwierdził, że w przepisie art. 84 ust. 6 omawianej ustawy bez wątplenia chodzi o autora nieprawdziwych danych, a nie następców prawnych podmiotu, który te dane przekazał i to niezależnie od podstawy prawnej tego następstwa. Ponadto Sąd Apelacyjny stwierdził, że w przypadku, gdy w sprawach z zakresu ubezpieczeń odpowiedzialność ponosić mają następcy prawni ustawodawca wyraźnie te kwestie reguluje w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Mianowicie, gdy chodzi o odpowiedzialność z tytułu zaległości składkowych poprzez art. 31 ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych zastosowanie mają przepisy ordynacji podatkowej dotyczące odpowiedzialności podatkowej osób trzecich. W art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wymienia się, między innymi, art. 112 ustawy 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa

(Dz. U. 2005, Nr 8, poz. 60 ze zm.) ustanawiający odpowiedzialność z tytułu składek nabywcy przedsiębiorstwa, czy nabywcy zorganizowanej części tego przedsiębiorstwa, bądź art. 116 ustawy ordynacja podatkowa odnoszący się do odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki solidarnie

z tą spółką także innych podmiotów. W sprawach dotyczących odpowiedzialności osób trzecich

za zaległości składkowe organ rentowy na podstawie art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma prawo wydawać decyzje, a więc orzekać o tej odpowiedzialności w trybie administracyjnym. Jeśli chodzi o odpowiedzialność następców prawnych podmiotów, o których mowa w art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to ustawodawca nie przewidział administracyjnej drogi orzekania o tym przedmiocie i oceny tej nie zmienia fakt, że w art. 83 ust.

1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych postanowiono, że Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności spraw wymienionych w pkt 1- 5. (...) Gdy chodzi o zwrot nadpłaconych świadczeń z ubezpieczenia społecznego ZUS ma prawo orzekać w formie decyzji administracyjnej w stosunku do osoby, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych (art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz w stosunku do płatnika składek lub innej osoby, która podała nieprawdziwe dane organowi rentowemu. W stosunku

do następców prawnych tych osób droga postępowania administracyjnego nie jest dopuszczalna, wobec braku stosownej regulacji prawnej w tym przedmiocie w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Powyższe stanowisko, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w całości podziela.

Reasumując stwierdzić należy, że w świetle obowiązujących przepisów brak jest podstaw do żądania zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń od następcy prawnego płatnika składek bądź następcy prawnego innego podmiotu, który przekazał pozwanemu nieprawdziwe dane mające wpływ na prawo do świadczenia. Takie żądanie nie znajduje uzasadnienia w treści powołanego przepisu art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak również w treści przepisów ustawy - ordynacja podatkowa stosowanych odpowiednio na podstawie art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podmiotem, przeciwko któremu toczyć się może postępowanie o zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń może być jedynie autor nieprawdziwych informacji, które miały wpływ na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości.

Skarżący nie był autorem kwestionowanego przez pozwanego świadectwa pracy z dnia 26 stycznia 2001 r.

Ostatecznie odnosząc się do żądania skarżącego wskazać należy, iż aktualnie obowiązujące przepisy nie dają Sądowi I instancji możliwości uchylenia zaskarżonej decyzji. Wobec powyższego, Sąd mógł jedynie, jak w punkcie pierwszym wyroku, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienić zaskarżoną decyzję i stwierdzić, że skarżący nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń na rzecz G. K..

O kosztach postępowania, jak w punkcie drugim wyroku, Sąd orzekł zgodnie z przepisem art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (..) (Dz.U. nr 163 poz. 1349 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył organ rentowy zarzucając mu: naruszenie prawa materialnego - art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Wskazując na powyższe wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku, tj. o oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, że nie zgadza się z rozstrzygnięciem Sądu I instancji ponieważ uchwała z dnia 29 listopada 2000 r. Rady Powiatu w K. w § 4 stanowiła, że zobowiązania i należności Zakładu ZOZ po jego likwidacji stają się zobowiązaniami i należnościami Powiatu. Powiat (...) ponosi odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, w tym za zobowiązania płatnika składek.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego, w świetle uzupełnionego przez Sąd II instancji materiału dowodowego w trybie art. 382 k.p.c., zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

Zdaniem sądu II instancji w składzie orzekającym w sprawie aczkolwiek Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie, to jednak dokonał błędnej wykładni art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm., zwanej dalej ustawą systemową).

Przedmiotem sporu była zasadność zobowiązania przez organ rentowy Powiatu (...), który przejął zobowiązania płatnika składek Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w likwidacji w K. do zwrotu nienależnie wypłacanego świadczenia przedemerytalnego G. K. za okres od 1 marca 2006 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. w kwocie 31.296,92 zł i odsetek za okres od 2 marca 2006 r. do dnia 3 marca 2009 r.,

tj. do dnia wydania decyzji o nadpłacie.

Sąd Apelacyjny w trybie art. 382 k.p.c. przeprowadził uzupełniające postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z: uzupełniającej części akt nadesłanych przez organ rentowy w zakresie decyzji w stosunku do G. K. wydanej w dniu 29 grudnia 2008 r. oraz orzeczeń wydanych przez Sąd Okręgowy w Gdańsku i Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawach: XV U 170/09, VII U 32/11 i VII U 260/11 Sądu Okręgowego w Gdańsku (wyroki z uzasadnieniami).

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 1 marca 2012 r., sygn. akt VII U 32/11 zmienił decyzję organu rentowego z dnia 29 grudnia 2008 r. i ustalił, że wnioskodawczyni G. K. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 grudnia 2005 r.

do 31 stycznia 2009 r. w kwocie 34.810,36 zł i odsetek od dnia 2 grudnia 2005 r. do dnia 29 grudnia 2008 r. w kwocie 12.349,09 zł. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 30 października 2012 r., sygn. akt III AUa 645/12 oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego (wyrok Sądu Okręgowego – k. 148, 155-161 a.s. VII U 32/11, wyrok Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem – k. 185, 189-197 a.s. VII U 32/11).

Sąd Okręgowy w Gdańsku w postępowaniu o sygn. akt VII U 260/11 po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 17 listopada 2011 r. oddalił odwołanie G. K.

od decyzji organu rentowego z dnia 16 grudnia 2008 r. odmawiając jej prawa do ustalenia wysokości emerytury dla celów świadczenia przedemerytalnego. Wyrok uprawomocnił się 20 grudnia 2011 r. (wyrok z uzasadnieniem – k. 134, 137-144 a.s. VII U 260/11).

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 9 września 2009 r. w sprawie XV 170/09 oddalił odwołanie G. K. od decyzji organu rentowego z dnia 1 grudnia 2008 r. odmawiającej jej prawa do emerytury. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 21 lutego 2012 r., w sprawie

III AUa 1710/09 oddalił apelację wnioskodawczyni (wyrok Sądu Okręgowego – k. 31, 34-38 a.s. XV 170/09, wyrok Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem – k. 84, 98-102 a.s. XV 170/09).

Przywołane orzeczenia stosownie do treści art. 365 k.p.c. i 366 k.p.c. korzystają z powagi rzeczy osądzonej i wiążą Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie.

Pierwszą kwestią, do której należy się odnieść jest status prawny pracodawcy Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K., który wystawił G. K. świadectwo pracy wystawione przez z dnia 26 stycznia 2001 r. za okres od 16 czerwca 1973 r. do 30 czerwca 1998 r., w którym nie zostało wskazane, że przebywała ona na urlopie bezpłatnym i wychowawczym.

G. K., urodzona (...), w okresie od 16 czerwca 1973 r.

do 30 czerwca 1989 r. i od 1 stycznia 1990 r. do 31 stycznia 1993 r. zatrudniona była na podstawie umowy pracę w Zespole (...) w K. (jednostce budżetowej podległej Wojewodzie (...)), który został przekształcony w grudniu 1998 r. w Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. (SP ZOZ w K.).

W styczniu 1999 r. obowiązki organu założycielskiego przejął na mocy art. 47 Powiat (...).

Art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) stanowił, że z dniem

1 stycznia 1999 r. jednostki samorządu terytorialnego przejmują uprawnienia organu administracji rządowej, który utworzył samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, w stosunku do samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej przejmują gminy, powiaty i samorządy województw, odpowiednio do swoich kompetencji (...) – art. 47 ust. 2a ww. ustawy.

Przejęcie zakładów, o których mowa w ust. 1, następuje w trybie i na zasadach określonych w niniejszej ustawie, z tym że majątek ruchomy Skarbu Państwa przekazany w nieodpłatne użytkowanie samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej staje się z dniem 1 stycznia 1999r. własnością tych zakładów (art. 47 ust. 3 ww. ustawy).

Na podstawie art. 47 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną Prezes Rady Ministrów wydał rozporządzenie z dnia 22 czerwca 2001 r. w sprawie wykazu samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, które zostały przejęte przez gminy, powiaty i samorządy województw (Dz.U. z 2001 r., Nr 65, poz. 659), w załączniku którego wskazano, że jednostką samorządu terytorialnego, która przejęła uprawnienia organu, który utworzył zakład opieki zdrowotnej - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. jest Powiat (...).

Art. 36 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (t.j. Dz.U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89 ze zm. zwana dalej ustawą o z.o.z.) stanowił, że tworzenie, przekształcenie i likwidacja publicznego zakładu opieki zdrowotnej następuje w drodze rozporządzenia właściwego organu administracji rządowej albo w drodze uchwały właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego, chyba że przepisy ustawy lub przepisy odrębne stanowią inaczej, uwzględniając w szczególności sprawy wskazane w art. 38 i 43 ustawy.

W myśl art. 53 ust. 1 ustawy o z.o.z. samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej gospodaruje samodzielnie przekazanymi w nieodpłatne użytkowanie nieruchomościami i majątkiem Skarbu Państwa lub komunalnym oraz majątkiem własnym (otrzymanym i zakupionym).

Zgodnie z art. 53a ust. 1 ustawy o z.o.z. podmiot, który utworzył publiczny zakład opieki zdrowotnej może pozbawić zakład składników przydzielonego lub nabytego mienia w przypadku połączenia lub podziału albo przekształcenia zakładu, przeprowadzanych na zasadach określonych w ustawie.

W przypadku likwidacji publicznego zakładu opieki zdrowotnej jego majątek - po zaspokojeniu wierzytelności - staje się własnością Skarbu Państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego lub własnością publicznej uczelni medycznej albo publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych a o jego przeznaczeniu decyduje podmiot, który utworzył publiczny zakład opieki zdrowotnej (art. 53a ust. 2 ustawy o z.o.z.).

SP ZOZ w K.został zlikwidowany uchwałą nr (...) Rady Powiatu w K.z dnia 29 listopada 2000 r. (§ 1), termin zakończenia likwidacji ustalono na dzień 28 lutego 2001 r. (§ 7): ustalono także w uchwale, iż zobowiązania i należności zakładu po jego likwidacji stają się zobowiązaniami i należnościami Powiatu (§ 4) (uchwała – k. 51-52 a.s.). Z dniem 5 kwietnia 2010 r. SP ZOZ został wykreślony z rejestru publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Uznać zatem należało, że Powiat (...) ponosi odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w czasie istnienia SP ZOZ w K. - świadectwo pracy zostało wystawione G. K. w dniu 26 stycznia 2001 r., a zatem przed datą likwidacji.

Drugą równie ważną kwestią wymagającą analizy jest prawidłowość określenie adresata zaskarżonej decyzji. Organ rentowy w decyzji z dnia 3 grudnia 2009 r. zobowiązał Starostwo Powiatowe do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń. Sąd Okręgowy początkowo prowadził sprawę z odwołania Starostwa Powiatowego w K., a potem

zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 23 maja 2012 r. oznaczono w Repertorium U i na obwolicie akt sprawy jako odwołującego się Powiat (...) (protokół rozprawy – k. 105-106 a.s.).

Wielokrotnie w orzecznictwie sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego podkreślano, iż postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd Ubezpieczeń Społecznych jako Sąd powszechny może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego, jako przedmiotu odwołania /vide postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2010 r., I UK 238/09, wyrok Sądu Najwyższego z 1 września 2010 r., III UK 15/10, wyrok Sądu Najwyższego z 6 września 2010 r., II UKN 685/99/.

W sytuacji, gdy zaskarżona decyzja dotknięta jest wadami wymienionymi w art. 156 § 1 k.p.a. i w przepisach, do których odsyła art. 156 § 1 pkt 7 k.p.a. konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego. Zgodnie z poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., II UKN 356/01, OSNAPiUS 2003 nr 3, poz. 52, będącym wyrazem ugruntowanego już stanowiska w doktrynie i orzecznictwie, instytucja stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej nie mieści się w pojęciu „odwołania” i nie podlega normie art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten sąd stosowane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 238/09, LEX nr 577819).

Postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej jest samodzielnym postępowaniem administracyjnym ograniczającym się do ustalenia, czy decyzja dotknięta jest jedną z wad wymienionych w art. 156 § 1 pkt 1-7 k.p.a. Rozstrzygnięcie kończące to postępowanie następuje w drodze decyzji (art. 158 § 1 k.p.a.) podejmowanej przez organ administracji publicznej (art. 156 § 1 k.p.a.), toteż orzekanie w tej kwestii przez sąd powszechny byłoby naruszeniem kompetencji właściwego organu administracji publicznej. Natomiast decyzja organu rentowego o tyle ma znaczenie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania (sporu) jest określony treścią tej decyzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99, LEX nr 50450 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, LEX nr 40789).

W myśl art. 107 § 1 k.p.c. decyzja powinna zawierać m.in. oznaczenie strony lub stron.

Art. 156 § 1 ust. 4 k.p.a. stanowi, że organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie.

Chodzi tu o wadliwość decyzji polegającą na skierowaniu decyzji do osoby mylnie potraktowanej jako strona postępowania i rozstrzygnięciu decyzją sytuacji prawnej jednostki, która w świetle przepisów prawa materialnego nie ma ani interesu prawnego, ani obowiązku prawnego w danej sprawie administracyjnej, innymi słowy, która nie ma ani interesu prawnego, ani też obowiązku, o którym zgodnie z prawem należało rozstrzygnąć w decyzji administracyjnej załatwiającej sprawę. Sankcja nieważności wynika z braku podmiotu legitymowanego do zawiązania stosunku prawnego, którego niezbędnym warunkiem prawidłowości rozstrzygnięcia spraw jest legitymacja stron. Decyzja nie może prowadzić w takim przypadku do zawiązania materialnoprawnego stosunku, bo brak będzie podmiotu zdolnego do nabycia prawa lub obarczenia obowiązkiem. Omawiana wadliwość wywodzi się z zamiaru ustalenia sytuacji prawnej innej osoby niż strona i dlatego też odróżnić trzeba ją od popełnienia w decyzji oczywistej omyłki co do nazwiska czy adresu osoby oraz od przypadku prowadzenia postępowania administracyjnego w stosunku do osoby nieistniejącej (np. zmarłej, fikcyjnej)

(E. Śladkowska, Wydanie decyzji administracyjnej bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa w ogólnym postępowaniu administracyjnym, LEX, Warszawa 2013, s. 79).

Wskazać również należy, że do skierowania decyzji do osoby niebędącej stroną w sprawie dochodzi m.in. w sytuacjach:

- jako adresat decyzji została wskazana osoba piastująca określoną funkcję w strukturze organizacyjnej strony będącej jednostką organizacyjną, np. decyzja została zaadresowana do osoby będącej prezesem spółdzielni, a nie do spółdzielni jako takiej (wyrok NSA z 30 września 1999 r., IV SA1357/97, Lex nr 47899),

- organ osoby prawnej został oznaczony jako strona postępowania i określone nakazy oraz zakazy zostały nałożone na ten organ, a nie na osobę prawną (teza pierwszej wyroku NSA z 6 kwietnia 1999 r., IV SA 538/97, Lex nr 48157; wyrok NSA z 31 marca 1998 r., IV SA 884/96, LexPolonica nr 2253099),

- decyzja została skierowana do osoby, której nie przysługuje przymiot stron, danego postępowania (wyrok NSA z 17 grudnia 1998 r., IV SA2272/97, Lex nr 45697; wyrok NSA z 26 stycznia 1995 r., I SA 2578/93, Prok.iPr.1995. nr 9, poz. 47; wyrok NSA z 26 stycznia 1995 r., I SA 2528/93, ONSA 1996: nr 1, poz. 34; wyrok NSA z 26 stycznia 1995 r., I SA 1909/93, Prok.iPr. 1995, nr 9, poz. 48); nie ma jednak podstaw do stwierdzenia nieważności decyzji, jeżeli całe postępowanie było prowadzone wobec podmiotu będącego stroną w rozumieniu art. 28 k.p.a., a jedynie w decyzji omyłkowo wskazano inny podmiot jako stronę (wyrok NSA z 19 stycznia 2007 r., I OSK 350/06, Lex nr 291195),

- decyzja została skierowana do pełnomocnika strony (teza drugiej wyroku NSA z 10 listopada 1992 r., V SA 494/92, ONSA 1993, nr 4, poz. 102).

Nie prowadzi natomiast do nieważności decyzji oznaczenie strony, które jest niepełne lub zawiera oczywisty błąd (wyrok WSA w Warszawie z 14 czerwca 2006 r., VI SA/Wa 759/06, LexPolonica nr 1131776, oraz wyrok WSA w Warszawie z 14 czerwca 2006 r., VI SA/Wa 760/06, LexPolonica nr 1131794).

Podkreślić również należy, że instytucja stwierdzenia nieważności stanowi wyjątek od zasady trwałości decyzji administracyjnej. Z tego względu jej przesłanki muszą być interpretowane w sposób ścisły czy wręcz ścieśniającą, a ich zaistnienie musi być bezsporne i mieć oczywisty charakter

(P. Przybysz, Kodeks postępowania administracyjnego, komentarz, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 417i 429-430).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego niniejsza decyzja pomimo, że jest obciążona wadami formalnymi, to nie są one takiej rangi, aby nie pozwalały rozpoznać niniejszej sprawy merytorycznie.

Odwołanie od zaskarżonej decyzji zostało podpisane przez Starostę i W. Powiatu (...). W toku postępowania odwołujący nie podnosił zarzutu nieważności decyzji z uwagi na błędne oznaczenie strony. Wskazywał jedynie, że obciążenie Starostwa Powiatowego obowiązkiem zwrotu nadpłaconych kwot G. K. jest wadą formalną decyzji, z czym Sąd II instancji się zgadza. Jednakże od początku postępowania przed organem rentowym wiadomo było, o jakiego adresata decyzji chodzi (Powiat (...)), pomimo nieprawidłowego oznaczenia strony przez ZUS w zaskarżonej decyzji.

Prawidłowo oznaczoną stroną jest Powiat (...), co wynika z treści art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r., nr 142, poz. 1592 ze zm. zwanej dalej ustawą o s.p.), który stanowi, że powiat ma osobowość prawną.

Ileć w ustawie jest mowa o powiecie, należy przez to rozumieć lokalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium (art. 1 ust. 2 ustawy o s.p.). Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność (art. 2 ust.

1 ustawy o s.p.). Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie: m.in. promocji i ochrony zdrowia (art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o s.p.).

W celu wykonywania zadań powiat może tworzyć jednostki organizacyjne i zawierać umowy z innymi podmiotami (art. 6 ust. 1 ustawy o s.p.). Organami powiatu są: rada powiatu i zarząd powiatu (art. 8 ust. 2 ustawy o s.p.). Rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu,

z zastrzeżeniem przepisów o referendum powiatowym (art. 9 ust. 1 ustawy o s.p.). Do wyłącznej właściwości rady powiatu należy m.in. podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych powiatu dotyczących tworzenia, przekształcania i likwidacji jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek (art. 12 pkt 8 lit. i ustawy o s.p.). Art. 26. 1. Zarząd powiatu jest organem wykonawczym powiatu. W skład zarządu powiatu wchodzi starosta jako jego przewodniczący, wicestarosta

i pozostali członkowie (art. 26 ust. 1-2 ustawy o s.p.). Powiatową administrację zespoloną stanowią: starostwo powiatowe, powiatowy urząd pracy, będący jednostką organizacyjną powiatu, jednostki organizacyjne stanowiące aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży (art. 33b pkt 1-3 ustawy o s.p.). Starosta organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz (art. 34 ust. 1 ustawy o s.p.). W indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu decyzje wydaje starosta, chyba że przepisy szczególne przewidują wydawanie decyzji przez zarząd powiatu (art. 38 ust. 1 ustawy o s.p.).

Sąd Apelacyjny dostrzega nieprawidłowość w postępowaniu organu rentowego, który dochodził zwrotu nienależnie pobranych świadczeń jednocześnie od dwóch podmiotów – G. K. i Powiatu (...). Pozwany decyzją z dnia 29 grudnia 2008 r. zobowiązał wnioskodawczynię G. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres

od 1 grudnia 2005 r. do 31 stycznia 2009 r. w kwocie 34.810,36 zł i odsetek od dnia 2 grudnia 2005 r. do dnia 29 grudnia 2008 r. w kwocie 12.349,09 zł. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 1 marca 2012 r., sygn. akt VII U 32/11 zmienił ww. decyzję i ustalił, że G. K. nie jest zobowiązana

do zwrotu ww. nienależnie pobranych świadczeń, a Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 30 października 2012 r., sygn. akt III AUa 645/12 utrzymał ten wyrok.

Organ rentowy jeszcze w trakcie postępowania w sprawie VII U 32/11 wydał decyzję 3 marca 2009 r., którą zobowiązał Starostwo Powiatowe do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń

za okres od 1 marca 2006 r. do 31 grudnia 2008 r. w kwocie 31.296,92 zł. i odsetek za okres od 2 marca 2006 r. do 3 marca 2009 r. tj. do dnia wydania decyzji o nadpłacie w kwocie 10.928,63 zł. Łącznie 42.225,55 zł. Takie zachowanie uznać należy za błędne i wyrażające brak respektowania obowiązujących przepisów prawa.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009/21-22/295, w którym wskazał,

że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek w myśl art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane zostało przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenia te wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 tej ustawy.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 ustawy systemowej jest, że obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia ciąży na osobie, która

je pobrała. Jeżeli zatem spełnione zostały określone w art. 84 ust. 2 ustawy systemowej przesłanki

do uznania świadczenia za pobrane nienależnie (świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania lub świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia), to obowiązana do jego zwrotu jest osoba, której świadczenie wypłacono. Tym samym przepis art. 84 ust. 6 zawarty w tej samej ustawie i odnoszący się również

do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia nie dotyczy powyżej opisanej sytuacji. Podmiot, do którego jest adresowany, tj. płatnik składek nie może być bowiem zobowiązany

do zwrotu kwot świadczeń pobranych nienależnie przez inne osoby w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenia faktycznie wypłacono. Przepis ten reguluje zatem wyłącznie taką sytuację, w której pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, a jednocześnie nie można stwierdzić odpowiedzialności osoby, której świadczenia wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy systemowej. Celem regulacji wynikającej z art.

84 ust. 6 ustawy systemowej jest umożliwienie organowi rentowemu odzyskania świadczeń, które bez jego winy zostały wypłacone, bądź zawyżone, a nie ma przy tym podstaw, aby uznać, że pobierająca je osoba zobowiązana byłaby do ich zwrotu w myśl zasad wynikających z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy systemowej. Organ rentowy ma w takiej sytuacji podstawy do żądania zwrotu nadpłaconych kwot

od odpowiedzialnego za zaistnienie takiej sytuacji płatnika, pochodzące od którego nieprawdziwe informacje doprowadziły do wypłacenia nienależnych świadczeń.

Odnosząc się do kwestii merytorycznych niniejszego postępowania wskazać należy, że zarówno organ rentowy, jak i Sąd Okręgowy błędnie odwoływali się do treści art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W niniejszej sprawie należy zastosować regulację art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, który stanowi, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust.

1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Z gramatycznej wykładni przepisu art. 84 ust. 6 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika bowiem, że wypłacenie przez organ rentowy nienależnych świadczeń winno być spowodowane wprowadzeniem organu rentowego w błąd - przekazaniem nieprawdziwych danych przez płatnika lub inny podmiot (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 listopada 2008 r., III AUa 644/08, LEX nr 551999).

Z okoliczności faktycznych wynika, że Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. jako pracodawca wystawił G. K. świadectwo pracy z dnia 21 stycznia 2001 r. niezawierające informacji o urloпах bezpłatnym i wychowawczym w efekcie, czego bezpodstawnie wypłacono jej świadczenie przedemerytalne.

Art. 97 § 2 k.p. stanowi, że w świadectwie pracy należy podać informacje dotyczące okresu i rodzaju wykonywanej pracy, zajmowanych stanowisk, trybu rozwiązania albo okoliczności wygaśnięcia stosunku pracy, a także inne informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracowniczych i uprawnień z ubezpieczenia społecznego. Ponadto w świadectwie pracy zamieszcza się wzmiankę o zajęciu wynagrodzenia za pracę w myśl przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Na żądanie pracownika w świadectwie pracy należy podać także informację o wysokości i składnikach wynagrodzenia oraz o uzyskanych kwalifikacjach.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela pogląd wyrażony w przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 21 września 2000 r., III AUa 499/00, OSA 2001/3/12, który wskazał, że świadectwo pracy, wydane sprzecznie z przepisem art. 97 § 2 Kodeksu pracy, powoduje obowiązek pracodawcy wyrównania nienależnie pobranego świadczenia ubezpieczeniowego przez pracownika, zgodnie z przepisem art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.).

W art. 84 ust. 6 ustawy systemowej mowa jest o przekazaniu „nieprawdziwych danych”, co w ocenie Sądu Odwoławczego należy rozumieć jako dane niepełne, zawierające braki - tak jak

w niniejszej sprawie – świadectwo pracy z dnia 21 stycznia 2001 r. G. K. nie zawierało informacji o urlopach bezpłatnym i wychowawczym. Niewątpliwie to nie sam Powiat (...) nie przekazał tych danych organowi rentowemu, ale w ocenie składu odrzekającego jest on „innym podmiotem”, o którym mowa w art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, który przejął zobowiązania SP ZOZ w K.. Należy bowiem wskazać normę prawną wyklądać szeroko z uwagi na charakter publicznoprawnych zobowiązań i konieczność zapewnienia odpowiedzialności za ich wypłatę wynikającą z błędów, za które sam ZUS nie ponosi odpowiedzialności.

SP ZOZ w K.został zlikwidowany uchwałą nr (...) Rady Powiatu w K.z dnia 29 listopada 2000 r. (§ 1), termin zakończenia likwidacji ustalono na dzień 28 lutego 2001 r. (§ 7); ustalono, iż zobowiązania i należności zakładu po jego likwidacji stają się zobowiązaniami i należnościami Powiatu (§ 4) (uchwała – k. 51-52 a.s.).

Ponadto art. 60 ust. 1 ustawy o z.o.z. stanowił, że samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej pokrywa we własnym zakresie ujemny wynik finansowy.

Organ, który utworzył samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, z uwzględnieniem ust. 2, pokrywa ujemny wynik finansowy zakładu ze środków publicznych i może określić formę dalszego finansowania zakładu na zasadach określonych w art. 35c (ust. 4).

Rozporządzenie, zarządzenie lub uchwała o likwidacji zakładu opieki zdrowotnej powinna zawierać: określenie zakładu podlegającego likwidacji;, oznaczenie dnia otwarcia likwidacji, określenie sposobu i trybu zadysponowania składnikami materialnymi i niematerialnymi, wskazanie podmiotu, który przejmie prawa i obowiązki likwidowanego zakładu, oraz określenie zakresu tych praw i obowiązków, oznaczenie dnia zakończenia czynności likwidacyjnych (ust. 4b pkt 1-5).

Rozporządzenie, zarządzenie lub uchwała o likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej stanowi podstawę do wykreślenia zakładu z Krajowego Rejestru Sądowego (ust.5).

Zobowiązania i należności samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej po jego likwidacji stają się zobowiązaniami i należnościami Skarbu Państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego, lub odpowiednio publicznej uczelni medycznej albo publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, lub Centrum Medycznego (...) (ust. 6).

Uznać należało, że uchwała nr (...) Rady Powiatu w K.z dnia 29 listopada 2000 r. spełniała wymogi wskazane w art. 60 ust. 4b ustawy o z.o.z.

W tym miejscu wskazać należy, że art. 60 ust. 6 ustawy o z.o.z. wyłącza ogólne zasady ponoszenia odpowiedzialności za zobowiązania osób trzecich oraz następstwa prawnego przewidzianego w Ordynacji podatkowej z uwagi na wzajemne relacje publicznego zakładu opieki zdrowotnej i organu założycielskiego, co bezpodstawnie kwestionował odwołujący się.

Tym samym Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie nie podziela poglądu prawnego wyrażonego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 10 stycznia 2007 r., III AUa 2579/05, na który powołał się Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego w niniejszej sprawie wyroku.

Sąd I instancji błędnie wskazał, że w stosunku do następców prawnych droga postępowania administracyjnego nie jest dopuszczalna, wobec braku stosownej regulacji prawnej w tym przedmiocie w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 26 lipca 2012 r., I SA/Wr 499/12, LEX nr 1225625 wskazał, że przewidziane przepisami art. 107-119 ordynacji podatkowej zasady odpowiedzialności osób trzecich ustalone zostały przy uwzględnieniu relacji pomiędzy podmiotem zobowiązanym i jego następcą prawnym, które zwykle mają charakter majątkowy. Uzasadnieniem tak unormowanej odpowiedzialności osób trzecich za

zobowiązania podatkowe jest ich ekonomiczny związek z podatnikiem, przejawiający się uzyskiwaniem przez osobę trzecią korzyści z dochodu, czy majątku podatnika. Takiego związku nie sposób dostrzec w działaniu zakładu opieki zdrowotnej i jego relacjach z osobą sprawującą zarząd, jak i organem założycielskim. W tym ostatnim przypadku należy pamiętać, że zgodnie z art. 68 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP każdy ma prawo do ochrony zdrowia. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa. Tworząc zakład opieki zdrowotnej jednostka samorządu terytorialnego nie realizuje celu zwiększenia dochodu, ale konstytucyjne zadania w zakresie ochrony zdrowia, a jej relacje z utworzoną jednostką odbiegają od reguł wolnorynkowych.

Przepis art. 60 ust. 6 ustawy o z.o.z. pozwala na dochodzenie od organu założycielskiego zlikwidowanego publicznego zakładu opieki zdrowotnej zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Uzasadnia to specyfika publicznego zakładu opieki zdrowotnej tj. forma prawna, gospodarka finansowa, organizacja, sposób tworzenia i likwidacji i co najistotniejsze zakres zadań, które współzależą od decyzji i kompetencji organu założycielskiego. W konsekwencji w sytuacji likwidacji zakładu opieki zdrowotnej do odpowiedzialności za jego zobowiązania powołany jest podmiot, który go utworzył, wyposażył w niezbędny majątek i powierzył konstytucyjne zadania z zakresu opieki zdrowotnej. Wzajemne relacje publicznego zakładu opieki zdrowotnej i organu założycielskiego wykluczają przyjęcie istnienia między nimi relacji, o których mowa w przepisach ustawy z 1997 r. – Ordynacja podatkowa, dotyczących odpowiedzialności osób trzecich i następstwa prawnego.

Ponadto Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 181/10, LEX nr 864003 podał, że zobowiązania i należności postawionego w stan likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej stają się zobowiązaniami i należnościami jego organu założycielskiego z dniem zakończenia czynności likwidacyjnych, określonych w uchwale o likwidacji. Określenie dnia zakończenia czynności likwidacyjnych, o którym mowa w art. 60 ust. 4b pkt

5 u.z.o.z., powinno uwzględniać wszystkie cele, jakie ma zapewnić przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Jest to istotny argument za przyjęciem wykładni art. 60 ust. 6 w zw. z art. 60 ust. 4b pkt 5 u.z.o.z. zgodnej z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r., III CZP 34/05 (OSNC 2006, nr 6, poz. 97), według której zobowiązania i należności postawionego w stan likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej stają się zobowiązaniami i należnościami jego organu założycielskiego z dniem zakończenia czynności likwidacyjnych, określonych w uchwale o likwidacji. Wykładnia art. 60 ust.

6 u.z.o.z., zgodna z powołaną wyżej uchwałą Sądu Najwyższego, jest również podzielana w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (por. uzasadnienie postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 maja 2009 r., Ts 82/08, OTK-B 2009, nr 3, poz. 196). Za taką wykładnią przemawiają także argumenty wynikające z wykładni językowej. Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy

w uzasadnieniu uchwały z dnia 14 lipca 2005 r., III CZP 34/05, treść pojęcia „po likwidacji” zakładu opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 60 ust. 6 u.z.o.z., należy ustalić z uwzględnieniem sformułowania użytego w art. 60 ust. 4b pkt 5 u.z.o.z. – „dnia zakończenia czynności likwidacyjnych” - określonego w uchwale (bądź rozporządzeniu) o likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Przed upływem dnia zakończenia czynności likwidacyjnych - wskazanego

w uchwale bądź rozporządzeniu o likwidacji - nie można bowiem przyjąć, że zachodzi stan „po likwidacji” tego zakładu w rozumieniu art. 60 ust. 6 u.z.o.z. Zakończenie postępowania likwidacyjnego następuje więc z chwilą upływu terminu zakończenia czynności likwidacyjnych, określonego w uchwale o likwidacji tego zakładu. Wówczas też, zgodnie z art. 60 ust. 6 u.z.o.z., zobowiązania i należności postawionego w stan likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej stają się zobowiązaniami i należnościami podmiotu, którego organ utworzył ten zakład (m.in. Skarbu Państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego). W razie odmiennej wykładni sformułowania „po likwidacji” zakładu opieki zdrowotnej, przyjmującej, że oznacza ono faktyczne zakończenie

czynności likwidacyjnych, wymóg, zawarty w art. 60 ust. 4b pkt 5 u.z.o.z., wskazania w uchwale o likwidacji zakładu opieki zdrowotnej dnia zakończenia czynności likwidacyjnych, byłby pozbawiony znaczenia prawnego. Takiej interpretacji tego przepisu sprzeciwia się zakaz dokonywania wykładni per non est. Ponadto, jak to zauważył Sąd Najwyższy

w uzasadnieniu uchwały z dnia 14 lipca 2005 r., III CZP 34/05, wymóg określony w art. 60 ust. 4b pkt 5 u.z.o.z. dotyczy tylko uchwały dotyczącej likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej z przyczyny określonej w art. 60 ust. 3 ustawy. Należy to wiązać ze specyficzną regulacją prawną zawartą w art. 60 ust. 6 u.z.o.z., która przewiduje przejście z mocy prawa po zakończeniu likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej - przez wskazane w tym przepisie podmioty - zobowiązań i należności tego zakładu. Wymaga to jednoznacznego i jednolitego dla wszystkich wierzycieli określenia chwili, w której następuje skutek, o którym mowa w tym przepisie (tak też Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2012 r., I ACz 764/12, LEX nr 1171335).

Ponadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 106/04, LEX nr 277107 wskazał, że gdy następuje likwidacja publicznego samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej

w znaczeniu przedmiotowym i podmiotowym, do zaspokojenia wierzytelności w stosunku

do zlikwidowanego zakładu o których mowa w art. 53a ust. 2 ustawy z 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej zobowiązany jest podmiot, którego własnością staje się majątek zlikwidowanego zakładu. Jego zobowiązania (a także należności) na podstawie art. 60 ust 6 ustawy stają się zobowiązaniami

(i należnościami) tych podmiotów. Użyte w art. 60 ust. 4b pkt 4 ustawy, obok pojęcia obowiązków, pojęcie zobowiązań, charakterystyczne dla stosunków cywilnoprawnych, oznacza iż chodzi

tu o wskazanie podmiotu przejmującego obowiązki zlikwidowanego podmiotu w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych, a także sukcesora zobowiązań cywilnych obciążających zlikwidowany zakład.

SP ZOZ ma być prawny od chwili wpisu do wykreślenia w Krajowym Rejestrze Sądowym. Prowadzi to z kolei do konkluzji, że jego likwidacja w sensie podmiotowym następuje na skutek wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego, bez względu na zastosowaną formę reorganizacji, która do tego doprowadziła, tj. czy była to likwidacja sensu stricto, czyli w sensie przedmiotowym, czy też przekształcenie ze skutkiem likwidacji a więc przyłączenie zakładu do innej tego typu jednostki. Art. 60 ust. 6 ustawy o z.o.z. ma zastosowanie, gdy następuje wykreślenie SP ZOZ z Krajowego Rejestru Sądowego, a uchwała organu założycielskiego stanowiąca podstawę jego likwidacji nie określiła podmiotu odpowiadającego za jego zobowiązania i należności. Innymi słowy można wskazać

że przepis art. 60 ust. 6 ustawy ma w zasadzie zastosowanie w wypadku całkowitej likwidacji samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 110/04, LEX nr 1119566).

Istotne jest również, że przepis art. 60 ust. 6 ustawy o z.o.z. ma bezpośrednie zastosowanie w przypadkach całkowitej likwidacji samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,

a zatem nie jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 23¹ k.p. Właściwy organ samorządu terytorialnego przejmuje odpowiedzialność za zobowiązania i należności wynikające ze stosunków pracy realizowanych w samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej (art. 60 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej) także wówczas, gdy wynika to z czynności prawnych związanych

z przekształceniem tych zakładów w niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i nie podważa pracowniczych gwarancji określonych w art. 23¹ k.p. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2003 r., III PZP 6/03, OSNP 2003/24/587).

Twierdzenia odwołującego się, że wysłał G. K.pocztą dokument Rp-7 z dnia 14 sierpnia 2003 r., w którym uwzględniono okres urlopu bezpłatnego od dnia 1 lipca 1978 r. do dnia 30 czerwca 1998 r. nie zasługują na uwzględnienie. Jako dowód na poparcie swoich twierdzeń Powiat (...)przedstawił kserokopię stron z dziennika korespondencji z 2003 r. (k. 9 a.r. (...).dot. Starostwa Pow.). Jednakże nie posiadał dowodu doręczenia G. K.druku Rp-7, a G. K.zaprzeczyła, że taki dokument otrzymała (zeznania świadka G. K.– k. 25-26 a.s.).

Odwołujący się zarzucał naruszenie art. 80 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut ten jest bezpodstawny, ponieważ art. 80 ww. ustawy dotyczył odpowiedzialności za zobowiązania ZOZ po przekształceniu w 1998 r. w SP ZOZ. Natomiast niniejsza sprawa dotyczy zobowiązania SP ZOZ z uwagi na jego likwidację

Art. 80 ust. 1 cytowanej ustawy stanowi, że zobowiązaniami Skarbu Państwa, powstałymi do dnia 31 grudnia 1998 r., są zobowiązania finansowe państwowych jednostek budżetowych i zakładów budżetowych, przejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 sierpnia 2008 r., V CSK 74/08, LEX nr 532144 wskazał, że w granicach, w jakich art. 80 ust. 1 ustawy z 1998 r. przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną dotyczy również zobowiązań ze stosunków pracy powstałych w zakresie funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej - jednostek budżetowych, ani art. 80 ust. 1 p.w.r.a. nie narusza zastosowania art. 23¹ § 2 k.p. w odniesieniu do tych zobowiązań, ani jego zastosowanie w tym zakresie nie jest naruszone przez art. 23¹ § 2 k.p.

W uzasadnieniu wyroku wskazano, że zobowiązania w zakresie działania jednostek budżetowych, takich jak szpitale i inne zakłady opieki zdrowotnej były przed reformą zobowiązaniami Skarbu Państwa i pozostały nimi nadal. Celem art. 80 ust. 1 było zatem usunięcie ewentualnych wątpliwości co do tego, czy wspomniane zobowiązania pozostają nadal zobowiązaniami Skarbu Państwa. Przyjęte rozwiązanie odpowiada regule, zgodnie z którą zobowiązania związane z działalnością państwowej jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej po włączeniu jej w strukturę innej osoby prawnej pozostają nadal zobowiązaniami Skarbu Państwa, jeżeli co innego nie wynika ze szczególnego przepisu ustawy (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002 r., III CZP 75/02, OSNC 2003, nr 10, poz. 134). W ustanowieniu art. 80 ust. 1 p.w.r.a. należy dostrzegać - podkreślił Sąd Najwyższy - wyraz dążeń ustawodawcy do ochrony jednostek samorządu terytorialnego przed obciążeniem ich zobowiązaniami powstałymi w zakresie działalności państwowych jednostek organizacyjnych bez przekazania im środków finansowych na pokrycie tych zobowiązań. W granicach, w jakich art. 80 ust. 1 p.w.r.a. dotyczy również zobowiązań ze stosunków pracy powstałych w zakresie funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej - jednostek budżetowych, ani art. 80 ust. 1 p.w.r.a. nie narusza zastosowania art. 23¹ § 2 k.p. w odniesieniu do tych zobowiązań, ani jego zastosowanie w tym zakresie nie jest naruszone przez art. 23¹ § 2 k.p. Rozważania te - stwierdził Sąd Najwyższy - prowadzą do wniosku, że do zapłaty zaległych wynagrodzeń za okres przed przekształceniem zobowiązany był zarówno samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, jak i Skarb Państwa. (...) Od dnia 1 stycznia 1999 r. za zobowiązania wobec pracowników, na różnych podstawach, odpowiadali dwaj dłużnicy - strony w rozpoznawanej sprawie. Łączyła je więc odpowiedzialność za tę samą wierzytelność gasnącą w chwili zapłaty (art. 367 § 1 k.c. stosowany przez analogię), w praktyce określana najczęściej mianem nieprawidłowej solidarności dłużników (in solidum) (tak też Sąd Najwyższy w: wyroku z dnia 18 sierpnia 2008 r., II CSK 591/07, LEX nr 515700, uchwale z dnia 7 października 2004 r., II PZP 11/04, OSNP 2005/1/2, wyroku z dnia 11 czerwca 2003 r., V CKN 253/01/ LEX nr 258683).

Ponadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 października 2004 r., II UK 493/03, OSNP 2005/8/114 wskazał, że przepis art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) nie wyłącza odpowiedzialności samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, który powstał w wyniku przekształcenia zakładu publicznego prowadzonego w formie jednostki budżetowej, za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne powstałe przed dokonaniem przekształcenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego skoro nastąpiła całkowita likwidacja SP ZOZ w K., a uchwałą nr (...) Rady Powiatu w K.z dnia 29 listopada 2000 r., zobowiązania i należności zakładu po jego likwidacji stały się zobowiązaniami i należnościami Powiatu (...), to jest on zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia przedemerytalnego G. K.za okres od 1 marca 2006 r. do 31 grudnia 2008 r. w kwocie 31.296,92 zł.

Sąd II instancji w punkcie pierwszym sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą ją decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 3 marca 2009 r., w ten sposób, że zobowiązał Powiat w K. do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia przedemerytalnego G. K. za okres od 1 marca 2006 r. do 31 grudnia 2008 r. w kwocie 31.296,92 zł, oddalając odwołanie w pozostałym zakresie.

Natomiast apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie w pozostałym zakresie - odnośnie żądanie odsetek od nienależnie wypłaconego świadczenia przedemerytalnego G. K. za okres od 2 marca 2006 r. do 3 marca 2009 r. tj. do dnia wydania decyzji o nadpłacie w kwocie 10.928,63 zł.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 210/09, LEX nr 585713) wskazał, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy systemowej i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Pogląd ten umacnia treść art. 84 ust. 4 i ust. 7 ustawy systemowej, w których użyte zostały sformułowania „kwoty nienależnie pobranych świadczeń ustalone prawomocną decyzją” (ust. 4) oraz „uprawomocnienie się decyzji ustalającej te należności” (ust. 7). Świadomość uzyskania prawa do świadczeń na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo innego rodzaju wprowadzenia w błąd organu rentowego jest jedynie jedną z przesłanek wydania decyzji. Organ rentowy jest przy tym - z mocy art. 138 ustawy emerytalnej (tak samo z mocy art. 84 ustawy systemowej) - ograniczony co okresu, za który może żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń. W tej decyzji organ określa kwotę świadczeń nienależnych. Od kwoty wymienionej w decyzji należą się odsetki „w wysokości i na zasadach prawa cywilnego”(...). Zasadą określoną w prawie cywilnym, odnoszącą się do odsetek jest możliwość ich żądania w razie opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 k.c.). Określenie terminu, od kiedy dłużnik - pobierający nienależne świadczenie z ubezpieczenia społecznego - opóźnia się z jego zwrotem nie jest objęte odesłaniem. Nie jest to materia „zasad prawa cywilnego” lecz prawa ubezpieczeń społecznych. „Zasady prawa cywilnego” regulujące opóźnienie dłużnika

w spełnieniu świadczenia cywilnoprawnego są różnorodne, uzależnione od rodzaju świadczenia. Odesłanie do prawa cywilnego nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń cywilnoprawnych ani - co się z tym wiąże - określenia, od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia.

Są to zasady dotyczące odsetek tylko pośrednio. Odesłanie byłoby niejednoznaczne, gdyby rozumieć je tak szeroko, gdyż w prawie cywilnym opóźnienie dłużnika uregulowane jest w różnorodny sposób w zależności od tego, jakiego świadczenia dotyczy. Określenia od kiedy należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym.

Ponadto Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 grudnia 2008 r., I UK 154/08, OSNP 2010/11-12/148 wskazał, że „żądanie zwrotu” nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego - art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek (art. 120 § 1 k.c.).

Zatem w ocenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy nie ma prawa żądać od Powiatu (...) odsetek od nienależnie wypłaconych świadczeń od za okres od 2 marca 2006 r.

do 3 marca 2009 r., tj. do dnia wydania decyzji o nadpłacie w kwocie 10.928,63 zł. Odsetki od nienależnie pobranych świadczeń mogą być dochodzone dopiero od daty doręczenia decyzji organu rentowego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Odwoławczy na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w punkcie drugim sentencji wyroku.